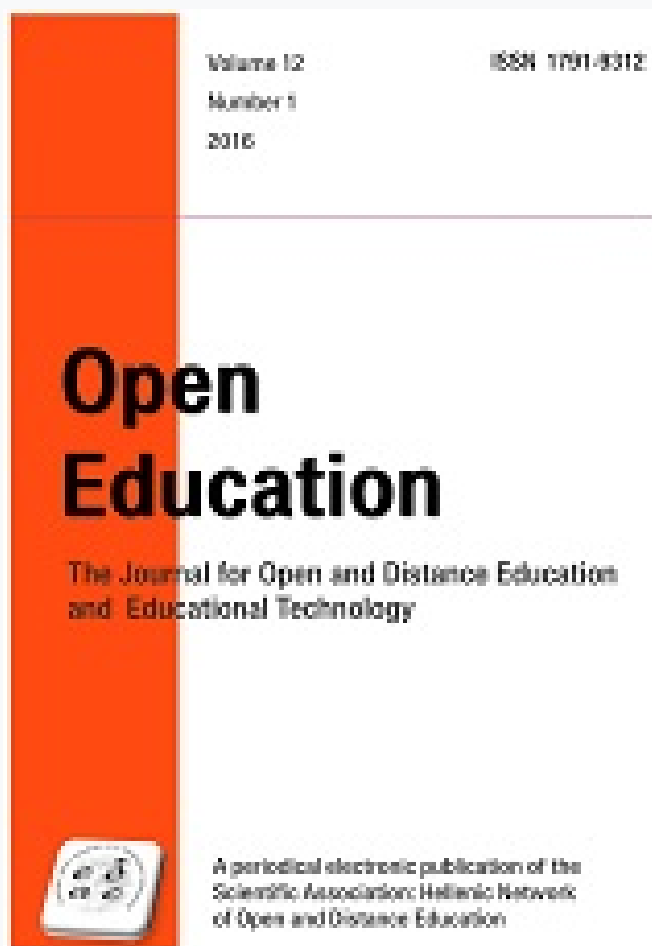

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 12, Αρ. 1 (2016)

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης

doi: [10.12681/jode.10231](https://doi.org/10.12681/jode.10231)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Editorial

του Αντώνη Λιοναράκη*

Συχνά οι αλλαγές στο πολιτικό σκηνικό της εκπαίδευσης συνοδεύουν αλλαγές στην ίδια την εκπαίδευση. Αλλαγές που πιθανά να έχουν κεντρικό βάρος στα πεδία, τα οποία ξεκινούν να αλλάζουν και να παίρνουν νέα μορφή. Δεν θα αναφερθώ στα γενικά, αλλά σε κάτι που φαίνεται να είναι καθοριστικό για την πορεία της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ιδιαίτερα του Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Πριν από λίγα χρόνια, ως καλεσμένος σε μια ημερίδα για τα γενέθλια του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου της Αθήνας έκανα μια εισήγηση με τίτλο *«γιατί το Ανοικτό Πανεπιστήμιο δεν είναι ανοικτό»*. Ο τίτλος αυτός ενόχλησε αρκετούς, συμπεριλαμβανομένης και της τότε διοίκησης του ιδρύματος. Μου διαμήνυσαν ότι θα ήθελαν να γνωρίζουν τι επρόκειτο να πω! Προφανώς, το τελευταίο πράγμα που θα έκανα θα ήταν να μιλήσω άσχημα για το ίδρυμα, το θεσμό και τη φιλοσοφία της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η τότε διοίκηση όμως του ΕΑΠ φοβούμενη την κριτική στα θέματα στρατηγικής της, θεώρησε σκόπιμο να ελέγξει το περιεχόμενο της ομιλίας μου. Το ΕΑΠ εξ αρχής είχε μια μεγάλη ώθηση για τις καινοτομίες που είχε εισαγάγει στο εκπαιδευτικό σύστημα και είχε επηρεάσει έντονα την ακαδημαϊκή κοινότητα. Ο ιστορικός του μέλλοντος θα έχει ενδιαφέρον υλικό για να διερευνήσει τις αλλαγές και τις επιδράσεις του ιδρύματος των πρώτων χρόνων (1997 – 2004) στο εκπαιδευτικό σύστημα και στα άλλα ΑΕΙ της χώρας.

Η ομιλία επικεντρώθηκε στους κινδύνους που διαφαίνονταν στον ορίζοντα. Το ΕΑΠ δεν ήταν ανοικτό. Ούτε υπήρχε πρόθεση να γίνει. Η κεκτημένη ταχύτητα που ακολουθούσε τότε είχε προσφέρει την αίσθηση ασφάλειας στους διοικούντες, ανεξάρτητα αν ήταν μια πλασματική αίσθηση. Η πραγματικότητα της στασιμότητας και της αδράνειας είχε ποτίσει όλη τη δυναμική του και μαζί με αυτή, την πρόθεση μιας πραγματικής υπέρβασης της πρώτης «χρυσής περιόδου» του ιδρύματος.

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια. Πάνω από δέκα χρόνια απόλυτης στασιμότητας. Ο κίνδυνος ήταν πλέον ορατός στο κάθε βήμα των δραστηριοτήτων του. Η έλλειψη προβληματισμού για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα ενδυνάμωσαν τις πιθανότητες έντονων ανταγωνισμών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Η κατάρρευση δεν ήταν μακριά. Ήδη χτυπούσε τις θύρες του ιδρύματος.

Πώς διαμορφώνεται σήμερα το σκηνικό; Εντελώς διαφορετικά. Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο γίνεται ανοικτό. Κάνει την υπέρβασή του και ξεφεύγει από αγκυλώσεις φόβου, ανασφάλειας και αδιαφορίας. Ξεκινάει το αμέσως επόμενο διάστημα να προσφέρει ανεξάρτητες θεματικές ενότητες. Το αρθρωτό σύστημα, ο σπονδυλωτός τρόπος σπουδών γίνεται πραγματικότητα. Μπορεί να μην ξεκινήσουν όλες οι θεματικές μαζί, αλλά σημασία έχει ότι θα προσφερθούν χωρίς κλήρωση οι πρώτες θεματικές ενότητες. Αυτή η κίνηση αποτελεί το ξεκίνημα της παλιάς αρχικής σκέψης ότι *«οι φοιτητές μπορούν να διαμορφώσουν τη φυσιογνωμία του πτυχίου τους»*. Είναι η πρακτική που καθιστά το ίδρυμα ανοικτό, προσβάσιμο και αρθρωτό. Έτσι ακριβώς όπως θα έπρεπε να είχε γίνει χρόνια τώρα. Έτσι ακριβώς όπως σταδιακά το ΕΑΠ θα επηρεάσει με τη σειρά του και τα άλλα ΑΕΙ της χώρας. Όπως έκανε πριν δύο δεκαετίες περίπου. Η ανοικτότητα, η προσβασιμότητα και το αρθρωτό σύστημα δεν

πρέπει να παραμείνουν μονοπώλιο του ΕΑΠ. Θα πρέπει να ποτίσουν αργά γρήγορα όλα τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας. Να έρθει μια μέρα που επιτέλους οι φοιτητές να σπουδάζουν αυτό που επιθυμούν και ταυτόχρονα να αξιοποιούν την αυτονομία τους και τις ελεύθερες επιλογές τους.

Τα εμπόδια και οι περιορισμοί πρέπει να καταργηθούν και να δώσουν τη θέση τους σε ένα ελεύθερο δημοκρατικό και ανεξάρτητο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό είναι το νόημα της εκπαίδευσης τον 21^ο αιώνα. Όπως το 1998 η ιστορία δικαίωσε το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, έτσι και το 2016 θα πρέπει να δικαιώσει τις υπερβάσεις και τις αλλαγές που θα καθορίσουν την πορεία της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Στο τεύχος αυτό, εκτός των άρθρων που παρουσιάζονται, υπάρχει μια συνηγορία με τις εφαρμογές των σύγχρονων εκπαιδευτικών υπερβάσεων που προωθούνται στην παιδεία της χώρας μας. Στην πραγματικότητα πηγάζει από τη συνέντευξη της καθηγήτριας Diana Laurillard του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Η συνέντευξή της είναι σταθμός για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης στο σύγχρονο κόσμο. Πραγματικά το τεύχος αυτό αποτελεί έναν πλούτο που πλαισιώνεται από τις απόψεις της Laurillard.

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι 'University has to adapt and keep learning and that means keep innovating. Because if we are not embracing the digital world at all then we are failing our students. They will not be properly equipped. So we have to adapt to that. And then as long as your adoptions to the digital world... The digital world changes incredibly fast, so there's some innovation and every single one impacts on what we do'.

Ως προς το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, η Laurillard υπογραμμίζει τη μοναδικότητα του Open University να βρίσκεται στην κορυφή με τους φοιτητές του να είναι πρώτοι στη λίστα στο βαθμό ικανοποίησης των σπουδών τους από όλα τα άλλα βρετανικά πανεπιστήμια. Λέει συγκεκριμένα: 'and certainly in the UK the Open University had the top scores from the national students' survey on quality of teaching, because they took it really seriously, they knew how to do it. Other universities don't come close to that in the way they do open and distance learning not yet. Maybe they will but not yet'.

Αυτό που απομένει είναι να δούμε κατά πόσο το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και τις γενικότερες αλλαγές. Η πολιτική του προδιαθέτει πλέον για ένα ΑΕΙ ανοικτό, προσβάσιμο και αρθρωτό. Το μέλλον θα δείξει τα αποτελέσματα των επιλογών του.

* Ο Αντώνης Λιοναράκης είναι καθηγητής ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αναπληρωματικό μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του ΕΑΠ